

Мирза Длѣкбар Сабир

УЛАН БУДУ

Аз

ТІЛ
КӘШ

Мирзә Әләкбәр Сабир

098121

ДИН
ӘЛЕЖИНА
ШЕ'РЛӘР

Кәңчлик
Бакы
1970

М. Ф. Ахундов ады
Азәрбајҹан Республикасы
Дөвләт ТӘБХА

М. А. Сабир

АНТИРЕЛИГИОЗНЫЕ СТИХИ

(На азербайджанском языке)

Редактору *Јусиф Маммадов*. Рәссамы *Әләшраф*. Бәдди редактору *Ј. Агајев*. Техники редактору *Р. Әһмәдов*.
Корректору *А. Гүсејнова*

Јыгылмага верилмин 30 X-1970-чи ил. Чапа имзаланмыш 30 IX-1970-чи ил. Кағыз форматы 70X108¹/₁₆. Чап в. 1.4. Учет нәшр в. 0.7. Сифарш № 783. Тиражи 13000. Гижәти 8 гәп.

Азербайжан ССР Назирлар Советинин Дөвләт Мәтбуат Комитәси. „Кәңчлик“ нәширјаты. Баки, Бүсү һачыјев күчәси 4.

26-лар адына мәтбәә. Баки, Әли Бајрамов күчәси, 3.

Чәһд ејлә, сән анчаг нәзәри-халгда пак ол,
Мәхлугу инандыр;
Хасијјәтин од олса да, әтварда хак ол,
Сөк аләми, јандыр;
Халгын нәзәрин чәлб елә гуршага, гәбајә,
Мәчлуби-үјүн ол;
Һәр һижләву бичликлә кир, әлбәттә, әбаја,
Иманә сүтун ол;
Сә'ј ејлә ки, саггал узаныб үч чәрәк олсун,
Папаг она нисбәт;
Гуршаг да, билирсән ки, он аршын кәрәк олсун.
Тәфсилә нә һачәт...
Гојма јерә тәсбеһиңи, әл чәкмә дуадән,
Өврад оху даим;
Мәчлисдә чәкиб тут өзүнү, ол нүчәбадән,
Сөз сөјлә мүләјим;
Иштә кејиниб мәзһәби, иманы бүрүндүн,
Пәк мөһтәрәм олдун;
Инди нәзәри-халгда сән пак көрүндүн,
Әһли-кәрәм олдун;
Башдан-ајаға әмнү әман олду вүчудун,
Зөһд илә битишдин;
Нолмаг диләјирдинеә һаман олду вүчудун.
Мәгсудә јетишдин!
Вәгт олду ки, инди едәсән аләми талан,
Тут, гојма гачаны!

Һөкм инди сәниндир, дәхи чәк ишләрә саман,
    Жығ мүшкүл ачаны;
Дул өврәтә бидад елә, ејтамә хәјанәт,
    Ховф етмә әчәлдән;
Мәкр исә өзүн гыл, оху шејтана да лә'нәт!
    Шад ол бу әмәлдән,
    Әл чәкмә һијләдән,
    Тәзвирү дәғәлдән,
    Иманы да версән,
    Вермә пулу әлдән!

Аһ ејләдијим нәш'әји-гәлјанын үчүндүр,
Ган ағладығым гәһвәји-финчанын үчүндүр;

Вә'з ејләдијим һәдјәвү еһсандан анчаг
Үмдә гәрәзим кисәвү һәмјанын үчүндүр;

Сәркәштәлијим хирмәни-буғдалар учундан,
Ашифтәлијим сәрвәтү саманын үчүндүр;

Бимар тәним күфтәвү бозбаш әләминдән,
Хуни чийәрим долма-бадымчанын үчүндүр;

Ағзым долусу не'мәти-фирдовс дедикдә, —
Бошгабда гара көзлү фисинчанын үчүндүр;

Вәсф ејләдијим зөвглә әһһари-беһишти, —
Көвсәр мазәли шәрбәти-рејһанын үчүндүр;

Көрдүм ки, плов бишмәдәдир, ачлыға дөздүм,
Билдим бу тәдарүк шәби-еһсанын үчүндүр.

Ах, бирчә көрәјдим сәни, еј севкили варис,
Мејлим сәнин ол дәсти-зәрәфшанын үчүндүр!

Мүн'имләрә чан вер, көнүл, ујма фүгәраја,
Синәмдә сәни бәсләдијим анын үчүндүр.

Аһын шәрәри етмәз әсәр бир кәсә, һопһоп,
Бу од сәнни анчаг алышан чанын үчүндүр...

Јан, динмә, сән аллаһ!
Ган, динмә, сән аллаһ!
Һаг сөјләмиш олсан,
Дан, динмә, сән аллаһ!

Вәгта ки, гопур бир евдә матәм,
Тәшкил едилир бүсати-еһсан,
Мә'лумлар әјләшиб мүәммәм,
Тәфриһ илә әлләриндә гәлјан,
Ев саһибинин хәјалы бәрһәм,
Әфкары гонагларыи фисинчан,
Бишдикчә газан-газан мütәнчәм,
Кәлдикчә табак-табак бадымчан —
Јад ет мәни, јағлы-јағлы јад ет!

Вәгта ки, әсас олур мүрәттәб
Мәчмуәји-назү не'мәт илә,
Сәрсүфрәдә сәф чәкир мүәддәб
Ејзән нүчәба мәтанәт илә,
Дәрвазәдә әһли-фәгр — «Ја рәб!
Ја рәб!..» чағырыр зәләләт илә;
Сәрсүфрәдә дадлы-дадлы шәрбәт
Ичдикчә гонаглар әлдә финчан,
Дәрвазәдә һәсрәтү нәдамәт,
Олдугча нәсиби-мүстәмәндан —
Јад ет мәни, гәмли-гәмли јад ет!

Вәгта кәтирир бир әһли-сәрвәт
Минһејси-зәкат бир гәдәр пул;
Сәјфүл-үләма едиб ичабәт
Өврада олур вә лејк мәшгул,
Јә'ни ки, мүгәддәсәм һәгигәт (?)

Мэн фазили-эср, хэлг мэфзул.
Мэблэг төкүлүб һүзурэ лај-лај,
Олдугда һөвалеји-чибишдан,
Һэггүлфүгэрајә шејх: «Охгај,
Бәлләтүм дејиб уданда пүнһан —
    Јад ет мәни, кизли-кизли јад ет!

Бә'зи јерләрдә тәсадүф олунур аша, этә,
Мүфтә көрчәк тутурам кәндими бозбаша, этә.

Дејирәм, каш гонаглыг олан евләрдә бүтүн
Јејиб-ичмәкдә башым бәнд ола, чулгаша этә.

О гәдәр хошланырам түстүсү чыхчаг кабабын —
Ач пишик тәк чумурам шөвг илә бирбаша этә.

Көрүрәм та эти гәссаб дүканындан асылыб,
Аз галыр ит кими нәфсим һүрә, дырмаша этә.

Нуш олур чаныма эт, хасә о һәнкамдә ким,
Мән јејәм, хырда ушаглар баха, аглаша, этә.

Эти чох истәјирәм, лејк пулу ондан чох,
Нола, гузгун кими та мүфтә гонам лаша, этә.

Хәрч едир бир пара эшхас пулун бајрамда
Зә'фәрана, јага, разјанаја, хашхаша, этә.

Филһәгигәт јемәли шејдир әкәр пулсуз ола,
Јарамыр пул верилә һәр гуруја, јаша, этә.

Пулу анчаг јарашыр чинләјәсэн сәндүгә,
Нә ки, хәрч ејләјәсэн милләтә, диндаша, этә.

Ојлә зәһләм кедир, аллаһ да билир, милләтдән
Олурам сүст ады кәлчәк дөнүрәм даша, әтә.

Ады пулдурса пулун, лејк өзү чан јонгарыдыр,
Вермәк олмур гоһума, гоншуја, гардаша, әтә.

Верәрәм динимн, иманымы, әмма пулуму
Вермәрәм, «Бәһлул» аға, архајын ол, аша, әтә.

ТӘК СӘБИР

Та кәлирик биз дә бир аз анлајаг, —
Мәһзәри-ирфанда вурур тәк сәбир.
Ја дејирик ишләри сәһманлајаг, —
Мәчлисн-ә'јанда вурур тәк сәбир.

Истәјирик бир иш ачаг филмәсәл,
Сөјләширик бир-ики ил лаәгәл,
Та дејилер пул верин, ашсын әмәл, —
Өлкәдә, һәр јанда вурур тәк сәбир.

Јалхы бизи ејләмәјиб мүбтәлә:
Сәфһеји-Гафгазы тутуб бу бәлә;
Гахта, Газахта, Шәкидә бәрмәлә,
Шишәдә, Ширванда вурур тәк сәбир.

Лакин о јерләрдә кедир, дурмајыр,
Бир елә лајигли кәләк гурмајыр
Кәнчәдә дерләресә вурур, вурмајыр,
Ејлә ки, Сәлјанда вурур тәк сәбир.

Андыра галмыш нә јаман сәсләшир!
Сөз демәјә вермир аман, сәсләшир!
Ох атылыр, санки каман сәсләшир!
Саһәти-мејданда вурур тәк сәбир.

Һәрзә нә шура вә нә мәчлис билир,
Нә дүшүнүр јахшы, нә бир пис билир,
Горхмур, утанмыр, нә дә бир нис билир,
Һүчрәдә, дүкканда вурур тәк сәбир.

●
Чапма атыны, кирмә бу мејданә, а Молла!
Чох мәсхәрә сән јазма мүсәлманә, а Молла!
Салма өзүнү атәши-ниранә, а Молла!
Кәлсин јазыгын чанына, диванә, а Молла!
Бу сөзләрини јаз хәрү наданә, а Молла!
Биз анлајаныг, кәлдик ахыр чанә, а Молла!

Шимди де көрәк, мәгсәдин аја нәди биздән?
Нә кәшфи-кәрамәт, нә дә бир мө'чүзә сиздән
Һеч көрмәмишик, салма өзүн бир белә көздән!
Анчаг ки, кәлир бирчә шәкил чәкмәк әлиздән!
Горхум буду инкар едәсән тарын, а Молла!
Ја мәнв едәсән ахирәт асарын, а Молла!

Елм әһлисән, ет һејзү нифазы көзәл үнван,
Ја мәс'әлеји-шәкк илә сәһви елә тибјан,
Мәндән кәл ешит бунча нәсиһәт, а мүсәлман!
Нәгл ејлә «Ченил Тути» нә һүрријјәти-вичдан?!
Ол бирчә пәшиман, кәл иманә, а Молла!
Сөһбәт едәсән һурији гылманә, а Молла!

Ја вә'з елә биздән өтәр әхбарү әһадис,
Гыл малә тәсаһүб гала бош јердә мәварис,
Ирсалә оху, ејлә әјан фәрғи-хәбаис,
Аја сәнә нә олду кечән вә'зи-һәвадис?
Гыл тәкјә митәккајә, елә раһәт, а Молла!
Елм әһлинә шимди беләдир адәт, а Молла!

Чых минбэрэ, заһирдэ оху нэгл китабы,
Бугданы вур анбарэ, елә мејл шэрабы,
Вур башына нохтады, бу мэхлугэ, сэвабы.
Аја нэ ишни вар јазыб ајати-һичабы?
Бу сөзләри инсан јазыб инсанэ, а Молла!
Нохта јараныб фиргеји-һејванэ, а Молла!

Ја мүчтәһид ол, тап өзүнэ чохла мүгәллнд,
Јаинки эвам ол, елә ирсаләјә тәглид,
Аја сәнэ нэ, һејләди молла илә сејјид?
Ја һејләди һачы? Еләмә һәр сөзү тәчдид!
Һәр нэ еләсэ, башда вар әммамэ, а Молла!
Динмә, тохунур аләми-исламэ, а Молла!

Каһи јағышы, каһи мүсәлланы данырсан,
Каһи өкүзүн үстә бу дүнјаны данырсан,
Каһи булуду, әрши-мүәлланы данырсан,
Каһ чинни, кәһи гүли-бијабаны данырсан,
Тәхирә кириб чох охунд, аздын, а Молла!
Һәр нэ кәлиб өз ағлына сән јаздын, а Молла!

Тәсбиһи кәтүр, гуршағы багла, елә тәзвир,
Өз вәһми-хәјалатыны ејлә бизә тәфсир,
Аја сәнэ нэ нәф'и ки, Иран ола тә'мир —
Рисва едиб һәр һәфтә чәкирсән белә тәсвир?
Бирчә сәнэ нэ, һолду бу Иранэ, а Молла!
Ја молла, сејид гојдулар виранэ, а Молла!

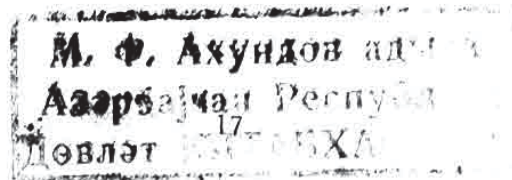
Чоғрафи нәдир, елми-һесаб, елми-ријази,
Ја елми-мәсаһәт едә тәгсим әрази,
Ја елми-мәадин охуја кәшф едә гази,
Гој нәһв илә сәрфи охусун та ола гази,
Сөһбәт еләсин тәһрү нәчасәтдән, а Молла!
Ја мәс'әлеји-гүсли-чәнабәтдән, а Молла!

Ја тирјәки ол, кетмә нэ дә'ва вә нэ рәзмә,
Сән'әт нәди, аллаһа тәвакүл елә, кәзмә,
Ја дүшсә јетим малы је, вер хәлвәти һәзмә,
Әјләш, оту, ич бадәни, сал мүтриби бәзмә,
Бизләрдә нэ лазымды тичарәтләр, а Молла!
Бир јахшы тичарәтди бу адәтләр, а Молла!

Аја сәнэ нэ гыз әрә кетди ки, ушагды?
Аја сәнэ нэ ачлара һолду ки, гурагды?
Ја күндә бир арвад ки, мүсәлмандан ирагды?
Јаинки тәрәгги бизә һарданды, һачагды?
Инкар еләмә гәсд илә кәһнә јолу, Молла!
Бичарә, јазыг башы чүнуудан долу Молла!

Јатмырсан өзүн инди дә, һејлим, һәлә јатма,
Моллаларла јансын үрәјин, хәлги-ајытма,
Ханларын евин јыхма, көзүм, кәһнәни атма,
Бузлу сују гајнар газанын ашына гатма,
Јох анлајанын мәнфәти чанә, а Молла!
Дәрвишә, ахунда, бәјә, һәм ханә, а Молла!

121860

Ачылдыгча сәнин сүбһүн, мәним дә һөрмәтим артыр,
Гаралдыгча шәби-тарин чәлалү шөвкәтим артыр.

Јығылмазкән гапылардан көзүм бир һәрзә саил тәк,
О јағлы-јағлы ашларчын өлүчә һәсрәтим артыр.

Аларса һәр кечә үч-дөрд һәфәр әшхас кәр вә'дим,
Нә гәм! Беш алты да олса мәним шәхсијјәтим артыр.

Мүәммам олмағым олмуш чәлаләфзај һәр мәчлис,
Чәкиб кәрдән дајандыгча о гәдрү гијмәтим артыр.

Либаси-алим олмушдур мәнимчин әләти-чәрчи.
Одур мәғрур олуб јөвмән, фәјөвмән иззәтим артыр.

Һикајати-рәзаләтбәхш тәтбиги-лүғәт етсәм,
Дејиб рәнкин ибарәтләр, кәмали шөһрәтим артыр.

Бухарәндаз олдуғча плов ол мәчлиси-амә.
Сүрурабад олур дидәмдә, сурү бәһчәтим артыр.

Бадымчан долмасы, баллы тәрәк, јағлы говурманы
Көрән тәк ач көзүм, бәл'инә зөвгүм, сүр'әтим артыр.

Ојанма, јат, а милләт, динмә, динмә, дурма, тәрпәнмә!
Ајылсан, аһ, вавејла!.. мәлалү мөһнәтим артыр...

МАҢИ-РӘМӘЗАНДЫР

Маһи-рәмәзандыр, јенә мејдан да бизимдир!
Мејдан да бизим, әрсәдә чөвлан да бизимдир!

Сәрсүфрәдә әрбаби-ниәм мәнзәримиздә,
Е'заз илә, икрам илә дөврү бәримиздә,
Мин не'мәти-әлван дүзүлүб гәншәримиздә,
Сөвдаји-плов, шури-чығыртма сәримиздә.
Фирни вә тәрәк, долма, фисинчан да бизимдир!
Бошгабда мүсәммаву бадымчан да бизимдир!

Саил, гапыдан бахма бизә, пис көз атарсан!
Чох гангыма, дуррам, елә вуррам ки, батарсан!
Рузи сәнә һәр јердә мүгәддәрсә чатарсан!
Бир шеј әлине кечмәсә, сән ач да јатарсан!
Биз назү ниәм әһлијик, еһсан да бизимдир!
Еһсан да бизимдир, шәрәфү шан да бизимдир!

Сәбр ејлә һәлә, јағлы гарынлар долар исә,
Дөврәдә плов галмаға имкан булар исә,
Кәр сүр-сүмүјүндән бу тәамын галар исә,
Бир шеј јетишәр һәм сәнә гисмәт олар исә,
Шимди һәләлик сүфрә дә, газған да бизимдир!
Шәрбәт дә бизим, касә дә, финчан да бизимдир!

Сән һәр гапыда мин кәрә јаһу да дејәрсән,
Бир көһнә либас олмаса, чечим дә кејәрсән,

Бир парча чөрөк дүшсө јавансыз да јејәрсән,
Кәр дүшмәсә, ач галмагы да мәшг еләјәрсән,
Биз мөһтәрәмик, һе'мәти-әлван да бизимдир!
Гајмаг да бизим, гәһвә дә, гәлјан да бизимдир!

Асудә бурах бизләри өз һалымыз илә,
Зәһмәт чәкиб иш көрмүшүк әгвалымыз илә,
Рузи дешији ачмышыг иғфалымыз илә,
Зидд исә дә әгвалымыз ә'малымыз илә,
Әлјәвм јенә сәрвәтү саман да бизимдир!
Тачир дә бизим, бәј дә бизим, хан да бизимдир!
Ә'јан да бизимдир!
Фәрман да бизимдир!
Чүнки рәмәзандыр,
Мејдан да бизимдир!

Заһид өлмәкдән габаг мәгсудинә чатмаг диләр,
Чәһнәтә ујгу иһијлә бир кәмәнд атмаг диләр.

Е'тигадынча, јатар-јатмаз гучар гылманлары,
Ол сәбәбдәндир намаз үстүндә дә јатмаг диләр.

Әбләһин фикринчә чәһнәт бир Бухара шәһридир,
Беччә тәк гылманлары булдугча ојнатмаг диләр.

Мәгсәди сөвмү сәлатиндән бу иһишкән, јазыг,
Һәм худаны, һәм дә мәхлугаты алдатмаг диләр.

Ујгуда ахтардығын заһирдә, ја рәб, тапмасын!
Јохса иһлик таәтин бир јоллуға сатмаг диләр!

Риндү рисва көрдүјүн заһид көрәрсә, шүбһәсиз,
Сәбһәсин, сәччәдәсин зәһдилә фырлатмаг диләр.

Күфрүн иксир олдугун заһид, амандыр, билмәсин,
Јохса бир зәррә булуб иманына гатмаг диләр!

БАКЫДА БИР КЭНДДЭ МУҢАВИРЭ

Кәндли

Денилр, елм охујун сөзләри һәр анда бизә,
Буну тәсдиг едијор ајеји-гур'ан да бизә.

Ахунд

Һансы гур'андыр о ки, онда јазылмыш бу хәбәр?
Шнә молласы јазан түркичә гур'анса әкәр,
Мән онун јаздығы гур'ана јавыг дурмајырам,
Маша илә јапышыб, әл дә белә вурмајырам.

Кәндли

Хуб, бујур, сүнни јазан бир нечә тәфсири оху,
Елмин ичабы үчүн ондакы тәгдири оху!

Ахунд

Ох, апар бир јана ат сүнни јазан тәфсири!
Башына дәјсин онун тәрчүмәси, тәһрири!
Бизләрә молла филанкәс јазан асар кәрәк!
Биз олаг ондакы мәзмунә хәбәрдар кәрәк!

Кәндли

О јазыб: јер өкүзүн бујнузу үстүндә дурур,
Биз кәрәкдир инанаг ки, киши бојлә бујурур?!

Ахунд

Буна шүбһән дә вар?

Кәндли

Әлбәттә, инанмам бу сөзә!

Ахунд

Нә'ләтулла, а кавур, шәкк едијорсан өкүзә?!

ЈА ЛИЛ'ЭЧЭБ

Ја рэб, нэдир билмэм сәбәб, —
Јох көзләјән ирзү әдәб,
Моллалар олмуш пул тәләб,
    Бојлә ешитдик чәддү әб,
    Ја лил'әчәб, ја лил'әчәб.

Јүз мәкрү фитнә салдылар,
Мали-ибади алдылар,
Һәр јанә кетсән чалдылар.
    Нәф'и-чибишдан рузү шәб,
    Ја лил'әчәб, ја лил'әчәб.

Аллаһү пејғәмбәр, имам,
Һәм дә зијарәткаһ тамам
Моллаја мал олмуш, балам,
    Лал ол, дејир, тәрпәтмә ләб,
    Ја лил'әчәб, ја лил'әчәб.

Һәр сәри-мујидә мин ашиги-наланын вар,
Мәкәр, еј шух ки, бир чисмдә мин чанын вар?

Лејлијә Гејс олур ашиг, сәнә мин-мин Лејли,
Ахтарырсан јенә бир ашиг, әчәб ганын вар!

Хаһишин тәрки-дилү чан иди, мән һәм етдим,
Сөјлә, еј јар, көрүм шимди нә фәрманын вар?

Ејд-әзһадә гојун кәсмә, бојун гурбаны,
Ашиги-зар кими кәсмәјә гурбанын вар.

Сузи-биналеји-пәрванәли көр, еј бүлбүл,
Сәһни-күлзардә анчаг сәһни әфғанын вар.

Һәр мәрәз чарәсини ејләмәк асандыр, тәбиб,
Мәрәзи-ешгә нә тәдбир, нә дәрманын вар?

Сабира, гәрг едәр ахыр сәһни бу сејли-бәла,
Олма гафил белә ким, дидеји-кирјанын вар.

А киши, бундан эзэл халгда хөрмэт вар иди,
Бинэва моллалара хөрмөтү иззэт вар иди.

Ага хэр јана ки, ангыр десэ, халг ангырырды,
Јер үзүндэ бэрэкэт, не'мөтү дөвлөт вар иди.

Кимин агзыјды ки, мэн аг дејэнэ гарэ десин?
Хэр нэјэ әмр еләсәм халгда таәт вар иди.

Хэрә өз әмринэ мәшгул иди, башы ашағы,
Нэ бу моллајә саташмаг, нэ бу сөһбөт вар иди.

Елм һардајды, мүсәлман һарада, гардашым,
Нэ тәрәгги сөзү, нэ сөһбәти-милләт вар иди.

А дөнүм башына, билмәм бу чаванлар нэ дејир
Ки, эзэл онлара нэ гүслү тәһарәт вар иди.

Һамысы кафирә бәнзәр о һарамзадәләрин,
Нэ мүсәлманлыга онларда шәбаһәт вар иди.

Бу јатан таифәни онлар ојатды, һејһат!
Кечди ол дөвр ки, моллалара раһәт вар иди.

Мүфтәхорлуг нэ көзәл пешә иди тутмуш идим,
Нэ ачан үстүнү карын, нэ шәмәтәт вар иди.

Зиддимә сөз дејән олсајды едәрдим тәкфир,
Ишими гурдаласын кимдә нэ чүр'әт вар иди?..

Инди бу хырда ушаглар да едир тә'нә бизә!?
Фөвт олуб кетди о әјјам ки, фүрсәт вар иди.

Аһ, әфсус ки, кечди о көзәл дөвраным!
Раһәт идим ки, бу халг ичрә мәһаләт вар иди!

Мадам ки, хамијани-зүлмэт
Хошлар ки, давам едә чәһаләт;
Һејһат, билирми онда милләт
Товһид нәдир вә ја нүбүввәт?
Мәктәб едир игтиза зәманә,
Бихар ола та күли-фәрасәт;
Еј сејр арајан о күлситанә,
Әсли јоху бәкләмәк нә һачәт?
Хаб ет, һәлә гафиланә хаб ет!

Таинки ујуб јатан ајылмаз,
Фәрг етмәз ола ја ағ, ја гарә;
Хәстә ки, башында һушу галмаз, —
Дәрдин дүшүнүб булурму чарә?
Анчаг она түрфә-түрфә дәлләк
Ејләр һәрә бир әчәб тәбабәт.
Еј хәстә, ајылма, етмә идрак.
Һәп ганыны әмсә дә һәчәмәт
Дөнмә о јана-бу јанә, хаб ет!

Алданма, гузум, ки ләфзи-кафәр
Тәһий олунуб чыха лүғәтдән;
Мадам ки, сағды Мирзә Гәнбәр
Ејмән дәјилик бу мәл'әнәтдән;
Гојмаз ки, бу халгы чисми-ваһид
Һөкмүндә олуб едә мәишәт;
Әфсанеји-күфрү ширкү мүлһид,
Һејһат, олурму тәрки-адәт?
Бу нөгтәни ганә-ганә хаб ет!

АХ... АХ!

Ах!.. нечә кеф чәкмәли әјјам иди,
Онда ки, овлади-вәтәи хам иди!
Өз һәгги-мәшруини билмәзди ел,
Чөһреји-һүријјәтә күлмәзди ел,
Көзләрини бир кәрә силмәзди ел,
Гәзтәјә, журнала әјилмәзди ел,
Даим ешитдикләри өвһам иди,
Ах!.. нечә кеф чәкмәли әјјам иди!
Өлкәдә бунча јох иди ејбчу,
Нејләридиксә көрүнүрдү нику,
Халгда дидарымыза аризу,
Биздә вар иди нә көзәл абиру...
Һөрмәтимиз вачиби-ислам иди,
Ах!.. нечә кеф чәкмәли әјјам иди!

Милләтә чатдыгча гәм, әјјаш идик,
Һакимә јар, амирә гардаш идик,
Гиблеји-таәткәһи-овбаш идик,
Һарда аш олсајды ора баш идик,
Һәр кечә, һәр күн бизә бајрам иди,
Ах!.. нечә кеф чәкмәли әјјам иди!

Кәрчи рија иди бүтүн карымыз,
Кар илә бәр'әкс иди кирдарымыз,
Лејк һаман вар иди мигдарымыз,
Һөччәт иди һәр кәсә көфтарымыз,

Халгын иши бизлэрэ икрам иди,
Ах!.. нечэ кеф чэкмэли эјјам иди!

Ејбимизи чулғаламышды эба,
Һәр нэ кэлрди бошалырды габа,
Ким нэ ганырды, — нэди зөһдү рија?
Нахоша хаки-дәримиздән шәфа,
Сомәэмиз кә'беји еһрам иди,
Ах!.. нечэ кеф чэкмэли эјјам иди!

Бизләр идик халгын инандыглары,
Пири-һидајәт дејә гандыглары,
Нур көрүрләрди гарандыглары,
Биздә иди чүмлә газандыглары,
Ким бизә пул вермәсә бәднам иди,
Ах!.. Нечэ кеф чэкмэли эјјам иди!

Инди адамлар дејәсән чиндиләр,
Чин нэди, шејтан кими бидиндиләр,
Лап бизи овсарладылар, миндиләр,
Ај кечән эјјам, оласан индиләр!..
Онда ки, өвлади-вәтән хам иди,
Ах!.. нечэ кеф чэкмэли эјјам иди!

ЗАҺИДӘ ТӘКЛИФ

Заһида, кәл сојунаг бир кәрә палтарымызы,
Чыхараг заһирә батиндәки эфкарымызы,
Пишкәһи-нәзәри-хәлгә тутаг варымызы,
Көрүб онлар дәхи тәһгиг еләсин карымызы,
Һәр кимин ағы гара исә утансын, а балам!
Бәлкә илләрчә јатанлар бир ојансын, а балам!

Һәләлик кәл унудаг, филмәсәл, өз лафымызы,
Иддиамызча ачаг ајинеји-сафымызы,
Алаг ајинәјә гаршы бүтүн әснафымызы,
Көстәрәк онлара, инсаф үчүн инсафымызы,
Һәр кимин ағы гара исә утансын, а балам!
Бәлкә илләрчә јатанлар бир ојансын, а балам!

Нола бир ләһзәлик олсун ачаг әлгабымызы,
Чыхараг һөрмәти чалиб олан әсвабымызы,
Топлајаг бир јерә ә'дамызы, әһбабамызы,
Мәһзәри-насә гојаг сирәтү адабымызы,

Һәр кимин һалы фәна исә утансын, а балам!
Бәлкә илләрчә јатанлар бир ојансын, а балам!

Кәл јазаг шәрт үчүн өз тәрчүмеји-һалымызы,
Һәм дә доғру олараг шәрһ едәк әһвалымызы,
Халг тәһгиг еләсин һалымызы галымызы,
Анласынлар да, нолур, гајеји-амалымызы,
Һәр кимин гәлби гара исә утанын, а балам!
Бәлкә илләрчә јатанлар бир ојансын, а балам!

●

Ваиз, гэлэм эһлин јенэ тәкфир еләјирсән!
Еј әбри-сијәһ, нури нә тәстир еләјирсән!

Ел чүмлә дөнүб олса да кафир ишин олмаз,
Тәзвирини ким ки, дуја тәкдир еләјирсән!

Лә'н ејләјәрәк гасибә мәхлугу сојурсан,
Фани дејәрәк аләми тә'мир еләјирсән!

Көрдүм јухуда, бағи-бейишт ичрә кәзирсән,
Инсаф!.. Буну сән нечә тә'бир еләјирсән?

Тәрк ејлә ријаны ки, рија ширки-хәфидир,
Ишбу сөзү кәндиң белә тәгрир еләјирсән.

Мән мәкрини һисс етмәјә мејл етмәдим әсла,
Кәндиң дили-һәссасыма тә'сир еләјирсән!

Биздән көзүнү јығ ки, сәнә алданан олмаз,
Кет онлары хам товла ки, тәзвир еләјирсән!

●

A3
C13

